SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:524

av Olle Olson och Oliver Rosengren (båda M)

Servicegarantier, kortare handläggningstider och rättvisare tillsynsavgifter

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att i det fortsatta arbetet med stärkt företagsperspektiv i myndigheternas och kommunernas ärendehandläggning överväga servicegarantier med angivna handläggningstider för vanliga företagsärenden samt hur handläggningstiderna kan redovisas öppet och jämförbart, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett förbud mot att ta ut avgift för tillsyn som inte har genomförts, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur avgiften för tillsyn som inte föranleder någon anmärkning kan slopas, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att höja sanktionsavgifterna vid fel och fusk och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

För ett företag är tid pengar. Ett bygglov, serveringstillstånd eller miljötillstånd som dröjer kan betyda uteblivna intäkter, försenade investeringar och i värsta fall att en etablering inte blir av. I Tillväxtverkets undersökning Företagens villkor och verklighet 2026 uppger 26 procent av de små och medelstora företagen att myndigheternas handläggningstider är ett stort problem. Bland företag med 10–49 anställda är andelen 36 procent.

Samma bild finns i Småland. I Svenskt Näringslivs undersökning Lokalt företagsklimat 2026 har nära 2 000 företag i Kalmar och Kronobergs län svarat. I båda länen är kortare handläggningstider en av de fem åtgärder som företagen prioriterar högst: 29 procent av företagen i Kalmar län och 30 procent i Kronobergs län lyfter fram den. I Kronoberg har 70 procent av företagen haft kontakt med kommunen under det senaste året, ofta i frågor om tillstånd, tillsyn och kontroll. Undersökningarna visar också stora skillnader mellan kommunerna i båda länen.

Skillnaderna finns i hela landet. Näringslivets Regelnämnds senaste fullständiga granskning av landets kommuner visade att handläggningstiden för ett identiskt bygglov kunde variera från en till åtta veckor mellan kommuner i samma län. Endast 19 procent av kommunerna hade en servicegaranti för bygglov, jämfört med 30 procent 2016 (NNR, Kommungranskning 2020). Det är inte rimligt att samma typ av ärende ska ta olika lång tid beroende på var i landet företaget verkar.

Förvaltningslagen ger i dag en part rätt att begära att ett ärende avgörs om det dröjt mer än sex månader (12 § förvaltningslagen), men den ger ingen förutsägbarhet i förväg. En servicegaranti innebär att myndigheten från början anger hur lång tid ett komplett ärende får ta, så att företaget kan planera efter det. Det behöver inte kosta mer, utan handlar i första hand om planering, prioritering och tydlighet gentemot den som söker.

Regeringen har tagit ett viktigt steg. I mars 2026 tillsattes en utredning om stärkt företagsperspektiv i kommunernas ärendehandläggning, som ska redovisas senast den 30 december 2026 (dir. 2026:24). Ett av de förenklingspolitiska målen i direktivet är att handläggningstiderna i företagsärenden ska bli kortare och mer transparenta. Servicegarantier och öppen, jämförbar redovisning av handläggningstider bör ingå i det fortsatta arbetet och omfatta statliga myndigheter såväl som kommuner.

Samma synsätt bör gälla tillsynsavgifterna. Många företag betalar höga avgifter för felfria tillsynsbesök, och i vissa fall för tillsyn som aldrig genomförs, eftersom avgiften

ofta tas ut i förskott. Den som stoppas i en trafikkontroll utan att ha gjort något fel skulle aldrig acceptera en faktura för kontrollen, men för företagare är det vardag. Att ta betalt för tillsyn som inte har genomförts är inte rimligt och bör förbjudas. Avgiften för tillsyn som inte leder till någon anmärkning bör också kunna slopas. Eftersom det påverkar hur tillsynen finansieras bör den frågan utredas. Utredningen bör då särskilt se över hur reglerna ska utformas så att en avgiftsfri tillsyn utan anmärkning inte skapar drivkrafter att hitta fler anmärkningar. Bedömningen av om en verksamhet har brister ska alltid vara saklig och rättssäker, aldrig styrd av hur tillsynen finansieras.

Samtidigt ska den som fuskar eller slarvar inte komma billigt undan, och sanktionsavgifterna vid fel och fusk bör höjas så att de verkar avskräckande.

I grunden handlar det om att ge företagen bättre förutsättningar att växa. Varje vecka ett företag väntar på ett beslut, och varje krona som går till avgifter för felfria kontroller, är tid och pengar som inte går till investeringar och nya jobb. En offentlig förvaltning som ger snabba besked och behandlar skötsamma företagare som just skötsamma gör det enklare att starta, driva och utveckla företag, i Småland och i hela landet. Det skapar förutsättningar för fler jobb, högre tillväxt och en starkare grund för välfärden.

Olle Olson (M) *Oliver Rosengren (M)*